

- Olesenko, I. S. "Platospromozhnist pidpriemstva v systemi zabezpechennia finansovoi bezpeky: sutnist ta rol" [Solvency of the Enterprise in the Financial Security Implementation System: Its Essence and Role]. *Ekonomika. Finansy. Pravo*, no. 12/3 (2017): 45-51. http://nbuv.gov.ua/UJRN/ec-fipr_2017_12%283%29__12
- Shushkova, Yu. V. "Formuvannia seredovyshcha bezpeky mizhnarodnoi finansovo-ekonomichnoi diialnosti vitchyznianskykh subiektiv biznesu" [Formation of Security Environment for the International Financial & Economic Activity of Domestic Business Subjects]. *Pidpriemnytstvo i torhivlia*, iss. 20 (2016): 71-74. <https://journals.indexcopernicus.com/api/file/viewByFileId/1100103>
- Shushkova, Yu. V. "Napriamy udoskonalennia derzhavnoi polityky zabezpechennia finansovoi bezpeky subiektiv pidpriemnytstva v Ukraini" [Directions of Public Policy Improvement of Financial Safety Providing of Entrepreneurship in Ukraine]. *Efektivnist derzhavnoho upravlinnia*, iss. 38 (2014): 268-275. http://nbuv.gov.ua/UJRN/efdu_2014_38_33
- Tenyska, N. B., and Hryshko, Yu. S. "Teoretychni aspekty otsinky platospromozhnosti pidpriemstva v suchasnykh umovakh" [Theoretical Aspects of Assessment of Solvency of the Enterprise in Modern Conditions]. *Hlobalni ta natsionalni problemy ekonomiky*, no. 5 (2015): 372-376. <http://global-national.in.ua/archive/5-2015/75.pdf>
- Urazaliiev, R. M., and Vasylytsiv, T. H. "Uzahalnennia kontseptualnykh osnov ekonomichnoi bezpeky pidpriemstva" [Generalization of the Conceptual Foundations of Economic Security of the Enterprise]. *Naukovyi visnyk NLTU Ukrainy*, no. 21.2 (2011): 153-158.
- Vasylytsiv, T. *The Economic Security of Ukraine Business: Strategy and Mechanisms for Strengthening*. Lviv: Aral, 2008.
- Vasylytsiv, T., Lupak, R., and Vasylytsiv, V. "Kharakterystyka funktsionalnykh skladovykh ekonomichnoi bezpeky sektoru informatsiino-komunikatsiinykh tekhnolohii Ukrainy" [Characteristics of the Functional Components of the Economic Security of the Information and Communication Technologies Sector of Ukraine]. *Ekonomichnyi dyskurs*, no. 1 (2017): 161-172.
- Yepifanova, I. Yu., and Hladka, D. O. "Metodychni pidkhody do otsiniuvannia innovatsiinoho potentsialu pidpriemstva" [Methodological Approaches to Assessing the Innovation Potential of the Enterprise]. *Innovation and Sustainability*, no. 3 (2022): 152-158. DOI: <https://doi.org/10.31649/ins.2022.3.152.158>
- Zaichenko, V. V. "Kontseptualni zasady formuvannia instrumentiv derzhavnoi polityky zabezpechennia tekhnolohichnoi konkurentospromozhnosti ekonomiky" [Conceptual Foundations of Forming State Policy Instruments to Provide Technological Competitiveness of Economy]. *Stalyi rozvytok ekonomiky*, no. 3 (2019): 5-11.

УДК 65.012.8

JEL: D81; H12; L23; L74; M21

DOI: <https://doi.org/10.32983/2222-4459-2024-11-307-316>

МОНІТОРИНГ РЕЗУЛЬТАТІВ ФУНКЦІОНУВАННЯ БУДІВЕЛЬНИХ ПІДПРИЄМСТВ ЯК БАЗИС ОЦІНЮВАННЯ ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ

©2024 ВОЛОШАН М. О.

УДК 65.012.8

JEL: D81; H12; L23; L74; M21

Волошан М. О. Моніторинг результатів функціонування будівельних підприємств як базис оцінювання економічної безпеки

У статті проведено моніторинг результатів функціонування будівельних підприємств як базис оцінювання економічної безпеки. Встановлено, що ситуація на ринку будівництва щороку погіршується, помітно суттєве скорочення кількості будівельних підприємств, що обумовлено низкою факторів, серед яких можна виділити: вторгнення росії, економічну нестабільність, зростання вартості будівельних матеріалів, високий рівень адміністративних бар'єрів та регуляторних вимог, а також дефіцит кваліфікованих кадрів у зв'язку з веденням воєнного стану та мобілізацією працівників. Зазначено, що зниження обсягів виробленої та реалізованої продукції будівельних підприємств України протягом останніх років, а також скорочення кількості діючих підприємств і зайнятих працівників, безумовно, впливає на фінансові результати діяльності галузі, що, своєю чергою, негативно позначається на фінансових результатах. Відзначено, що тісна співпраця з державними, регіональними та місцевими органами влади, а також збройними силами є критично важливою для забезпечення економічної безпеки будівельних підприємств. Тому керівництву підприємств варто розробляти ефективні механізми взаємодії, обміну інформацією та координації дій з метою мінімізації ризиків і швидкого реагування на проблеми. Також необхідно мати плани кризового управління, які стануть основою для забезпечення економічної безпеки будівельних підприємств в умовах війни. Такі плани повинні включати стратегії відновлення, управління ризиками та варіанти виходу з кризових ситуацій. Зроблено висновок, що забезпечення економічної безпеки будівельних підприємств під час воєнного стану потребує комплексного підходу та детального стратегічного планування. Основними елементами цього є: створення резервів ресурсів; розробка планів евакуації та заходів для захисту працівників; розвиток співпраці з державними органами та військовими адміністраціями, а також розробка планів для ефективного кризового управління. Лише завдяки реалізації цих заходів підприємства зможуть працювати стабільно та сприяти відновленню національної економіки, навіть за умов складних і непередбачуваних ситуацій.

Ключові слова: моніторинг, результати, функціонування, економічна безпека, будівельні підприємства, оцінювання, базис.

Рис.: 6. Табл.: 2. Бібл.: 10.

Волошан Марина Олексіївна – аспірантка кафедри менеджменту і публічного адміністрування, Харківський національний університет міського господарства ім. О. М. Бекетова (вул. Чорногладівська, 17, Харків, 61002, Україна)

E-mail: voloshanmarina@gmail.com

ORCID: <https://orcid.org/0009-0006-9449-9659>

UDC 65.012.8

JEL: D81; H12; L23; L74; M21

Voloshan M. O. Monitoring the Results of the Operation of Construction Enterprises as a Basis for Assessing Economic Security

The article monitors the results of the functioning of construction enterprises as a basis for assessing economic security. It is found that the situation in the construction market is deteriorating every year, there is a noticeable significant reduction in the number of construction enterprises, which is due to a number of factors, among which are: the military invasion of Russia, economic instability, an increase in the cost of building materials, a high level of administrative barriers and regulatory requirements, as well as a shortage of qualified personnel due to martial law and the mobilization of workers. It is noted that the decrease in the volume of manufactured and sold products of construction enterprises of Ukraine in recent years, as well as the reduction in the number of operating enterprises and employed employees, certainly affects the financial results of the industry, which, in turn, negatively affects the financial results. It is specified that close cooperation with the State, regional and local authorities, as well as the Armed Forces is critically important to ensure the economic security of construction enterprises. Therefore, the management of enterprises should develop effective mechanisms for interaction, information exchange and coordination of actions in order to minimize risks and quickly respond to problems. It is also necessary to have crisis management plans, which will become the basis for ensuring the economic security of construction enterprises during the wartime. Such plans should include recovery strategies, risk management, and options for solving crisis situations. It is concluded that ensuring the economic security of construction enterprises during martial law requires an integrated approach and detailed strategic planning. The main elements of this are: creation of resource reserves; development of evacuation plans and measures to protect workers; developing cooperation with government agencies and military administrations, as well as developing plans for effective crisis management. Only thanks to the implementation of these measures, enterprises will be able to work stably and contribute to the recovery of the national economy, even in difficult and unpredictable situations.

Keywords: monitoring, results, functioning, economic security, construction enterprises, evaluation, basis.

Fig.: 6. Tabl.: 2. Bibl.: 10.

Voloshan Maryna O. – Postgraduate Student of the Department of Management and Public Administration, O. M. Beketov National University of Urban Economy in Kharkiv (17 Chornohladivska Str., Kharkiv, 61002, Ukraine)

E-mail: voloshanmarina@gmail.com

ORCID: <https://orcid.org/0009-0006-9449-9659>

Для менеджменту будівельних підприємств питання забезпечення стійкої позиції на ринку є надзвичайно важливим, оскільки це дає можливість ефективно реалізувати свій потенціал. Кожне будівельне підприємство має бути орієнтованим на досягнення чистого прибутку через ефективне управління своїми фінансовими та матеріальними ресурсами. Тому пошук резервів для зміцнення економічної безпеки та підвищення ефективності фінансово-господарської діяльності є постійно актуальним завданням для забезпечення стабільності підприємства в умовах конкурентного середовища.

Незважаючи на те, що фінансово-господарська діяльність будівельного підприємства може здаватися на перший погляд досить простою, насправді вона є складною та багатогранною, оскільки включає численні елементи, такі як управління персоналом, використання основних засобів (будівельної техніки й обладнання), постачання сировини та матеріалів, а також ефективне застосування інтелектуальних і творчих здібностей керівників і спеціалістів. Крім того, важливу роль у забезпеченні економічної безпеки підприємства відіграють і такі аспекти, як управління ризиками, контроль за виконанням контрактних зобов'язань і витратами на будівельні проекти, а також підтримка належно-

го рівня ліквідності для оперативного реагування на можливі фінансові виклики.

Теоретичні та практичні аспекти управління економічною безпекою будівельних підприємств України розглядалися багатьма вченими-економістами. Серед них: В. Андрієнко [1], Н. Богдан [2], В. Дмитренко [3], К. Дяченко [4], Н. Кондратенко, Л. Коваленко, Д. Новіков, М. Гнатенко [5], С. Корбут, С. Матюх [6], Н. Пархоменко [7], В. Феник, В. Денека, М. Садов'як, І. Секретар [8] та інші.

Але, незважаючи на вагомий внесок вказаних авторів, проведення моніторингу результатів функціонування будівельних підприємств як базису оцінювання економічної безпеки є достатньо актуальним під час військової агресії РФ.

Метою статті є проведення моніторингу результатів функціонування будівельних підприємств як базису оцінювання економічної безпеки.

Моніторинг фінансової та господарської діяльності будівельних підприємств включає в себе аналіз фінансових показників, ефективності управління ресурсами, рівня інвестиційної привабливості, ризиків та готовності до кризових ситуацій та є важливим для подальшої оцінки їх економічної безпеки, оскільки дозволяє своєчасно визначити фінансові, ресурсні та організаційні

ризиків, а також виявити слабкі сторони функціонування. Завдяки цьому підприємства можуть прогнозувати загрози, оптимізувати діяльність і розробляти стратегії для мінімізації ризиків, що забезпечує стабільність їх роботи навіть у кризових умовах, що сприяє безперервності їх діяльності.

Загалом, ситуація на ринку будівництва щороку погіршується, є суттєве скорочення кількості будівельних підприємств, що обумовлено низкою факторів, серед яких можна виділити вторгнення росії, економічну нестабільність, зростання вартості будівельних матеріалів, високий рівень адміністративних бар'єрів та регуляторних вимог, а також дефіцит кваліфікованих кадрів у зв'язку з веденням воєнного стану та мобілізацією працівників. Крім того, зниження обсягів державних замовлень і складнощі з фінансуванням великих інфраструктурних проектів значно ускладнюють діяльність підприємств у цій сфері. На *рис. 1* наведено кількість працюючих підприємств за КВЕД-2010 «Будівництво» за даними Державної служби статистики України [9].

Падіння кількості працюючих будівельних підприємств також призводить і до падіння обсягів виробленої та реалізованої продукції (товарів, послуг), що наочно показано на *рис. 2*.

Аналіз обсягів виробленої та реалізованої продукції будівельних підприємств України показує, що протягом 2014–2019 рр. спостерігалось стабільне зростання обсягу як виробленої, так і реалізованої продукції, що свідчить про відновлення будівельної галузі після кризи 2014 р. та активний розвиток сектора в подальших роках. Обсяг виробленої продукції зріс з 155,56 млрд грн у 2014 р. до 394,62 млрд грн у 2019 р. Обсяг реалізованої продукції також зростав паралельно з виробництвом – зі 150,47 млрд грн у 2014 р. до 370,76 млрд грн у 2019 р. Обсяг виробленої продукції у 2019 р. досяг рекордного рівня (394,62 млрд грн), що могло бути результатом збільшення інвестицій, активних будівельних проектів і зростання попиту на будівельні послуги в умовах економічної стабільності.

У 2020 р. спостерігається незначне підвищення обсягу як виробленої, так і реалізованої продукції – це відбулося через пандемію COVID-19 та її вплив на економіку. Багато будівельних проектів було заморожено або відкладено, обмеження на пересування та соціальні дистанції вплинули на процеси будівництва. Після 2020 р. відбулося незначне відновлення, коли обсяг виробленої продукції зріс до 511,80 млрд грн, що свідчить про поступове відновлення сектора та зростання попиту на буді-

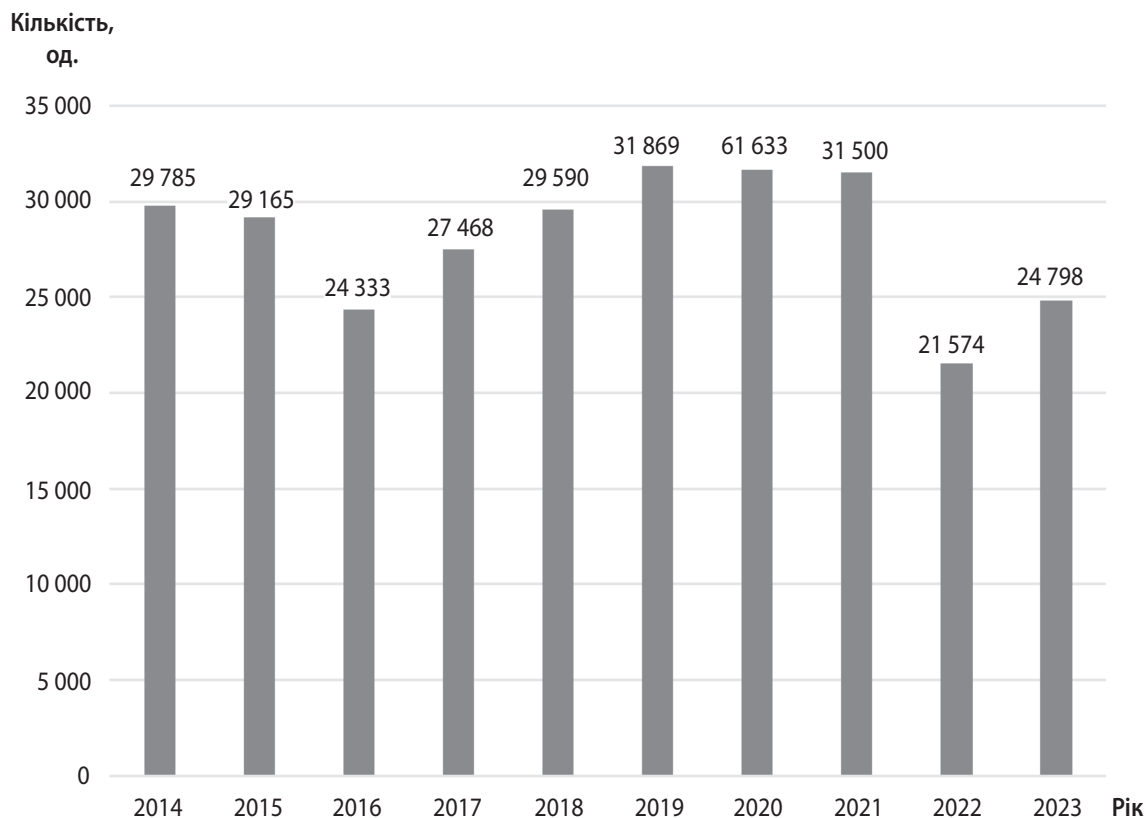

Рис. 1. Кількість працюючих будівельних підприємств, од.

Джерело: сформовано автором на основі [9].

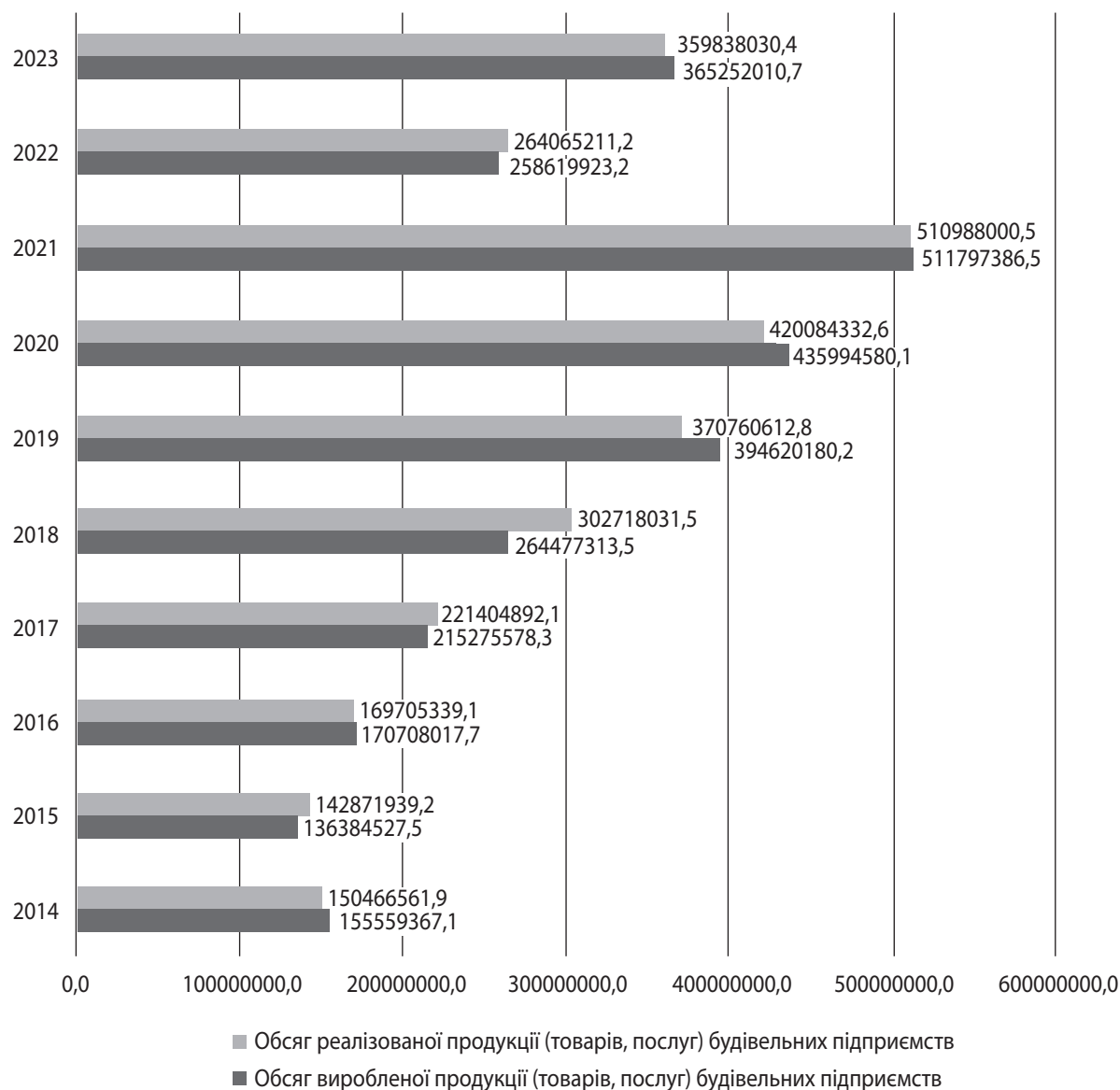

Рис. 2. Обсяги виробленої та реалізованої продукції (товарів, послуг) будівельних підприємств, тис. грн

Джерело: сформовано автором на основі [9].

вельні послуги в умовах стабільності та відновлення економіки. Обсяг реалізованої продукції зріс до 510,99 млрд грн, майже досягнувши рівня виробленої продукції, що вказує на поліпшення ситуації на ринку та зростання попиту. У 2022 р. відбулося значне падіння як у виробництві, так і в реалізації продукції, що є наслідком повномасштабної війни, яка спричинила масові руйнування, зупинку багатьох будівельних проектів та зниження інвестицій в інфраструктурні та будівельні проекти. У 2023 р. спостерігається незначне відновлення обсягів виробленої та реалізованої продукції, коли обсяг виробленої продукції зріс до 365,25 млрд грн, а обсяг реалізованої продукції – до 359,84 млрд грн.

У табл. 1 наведено обсяг виробленої та реалізованої продукції (товарів, послуг) будівельних

підприємств за регіонами України в період війни з 2022 по 2023 рр.

Аналіз обсягів виробленої та реалізованої продукції (товарів, послуг) будівельних підприємств за регіонами України у 2022 і 2023 рр. показує важливі тенденції, які відображають вплив економічних, соціальних і політичних факторів, включно з наслідками війни в Україні. Так, у 2023 р. обсяг виробленої продукції в більшості регіонів зріс порівняно з 2022 р., що свідчить про певне відновлення будівельної діяльності після численних перешкод, зокрема після пандемії COVID-19 та активних бойових дій, що мали місце у 2022 р. Водночас у багатьох регіонах спостерігається зростання обсягу реалізованої продукції, що свід-

**Обсяг виробленої та реалізованої продукції (товарів, послуг) будівельних підприємств
за регіонами України, тис. грн**

Регіон	Обсяг виробленої продукції (товарів, послуг)		Обсяг реалізованої продукції (товарів, послуг)	
	2022 р.	2023 р.	2022 р.	2023 р.
Вінницький	9346783,1	16681981,4	9521260,7	15901241,8
Волинський	3814393,0	6740302,3	3736031,5	6374064,2
Дніпропетровський	22190169,6	31397119,3	23290480,1	31545656,7
Донецький	3399057,6	3819419,8	3576438,2	3557257,4
Житомирський	4744983,3	5134807,3	4939820,0	5264385,1
Закарпатський	3776448,6	4235757,7	3650939,6	4141547,1
Запорізький	3202863,2	3852131,9	3294115,9	3866438,6
Івано-Франківський	7359860,6	9874199,9	6920560,7	9522535,6
Київський	16863609,2	28247533,6	16764438,8	28023570,8
Кіровоградський	1408793,0	2250010,4	1405262,6	2214268,0
Луганський	137224,5	11147,4	139047,4	9103,4
Львівський	25221125,1	33596886,2	23700588,5	32768325,9
Миколаївський	4328894,4	5995905,5	4300123,9	5889942,7
Одеський	22063782,9	36525609,0	25285605,4	34904088,6
Полтавський	6893934,5	8216098,6	7062442,4	8279614,0
Рівненський	4974193,5	8072972,9	4891390,0	8039762,0
Сумський	1872824,6	2932876,8	1975226,4	2881138,3
Тернопільський	3546974,5	3970954,2	3608448,5	3992536,1
Харківський	9907370,9	13059328,0	10252705,2	13038004,9
Херсонський	810541,6	502539,1	805605,4	477556,8
Хмельницький	5528449,6	6112039,6	6430773,0	5920865,1
Черкаський	3239756,2	7228066,8	3451804,0	6896206,5
Чернівецький	1528902,0	2485766,9	1538889,1	2448415,6
Чернігівський	2569058,5	4370858,4	2584901,7	4548685,4

Джерело: складено автором на основі [9].

чить про поліпшення попиту на будівельні послуги та товари.

Щодо регіонального аспекту, то Дніпропетровський регіон показав значне зростання в обсязі виробленої продукції, що збільшився з 22,19 млрд грн у 2022 р. до 31,40 млрд грн у 2023 р. Обсяг реалізованої продукції в цьому регіоні також зріс з 23,29 млрд грн до 31,55 млрд грн, що підтверджує високий попит на місцеву будівельну продукцію та послуги. Київський регіон продовжив демонструвати високий рівень виробництва та реалізації будівельних послуг, що є відображенням стабільної інвестиційної активності в столиці. Обсяг виробленої продукції зріс з 16,86 млрд грн до 28,25 млрд грн у 2023 р., а реалізова-

ної продукції – з 16,76 млрд грн до 28,02 млрд грн. Одеський регіон також продемонстрував помітне зростання, обсяг виробленої продукції збільшився з 22,06 млрд грн до 36,53 млрд грн, а реалізованої – з 25,29 млрд грн до 34,90 млрд грн, що може свідчити про відновлення будівництва в портових і припортових зонах, а також про активізацію інфраструктурних проєктів. Львівський регіон відзначається високим темпом відновлення – зростання обсягів виробленої продукції з 25,22 млрд грн до 33,60 млрд грн і реалізованої продукції з 23,70 млрд грн до 32,77 млрд грн у 2023 р. Луганський, Донецький та Херсонський регіони зазнали значних труднощів, що пов'язано з активними бойовими діями, окупацією та фактичним припиненням будівельної діяльності в цих регіонах.

Зниження обсягів виробленої та реалізованої продукції на будівельних підприємствах України останніми роками, а також скорочення кількості працюючих підприємств і зайнятих працівників, безумовно, впливає на фінансові результати діяльності галузі, що, своєю чергою, негативно позначається на фінансових результатах.

Упродовж п'яти років (2010–2014 рр.) спостерігалось стійке погіршення фінансових результатів, що було обумовлене негативними економічними умовами, глобальною фінансовою кризою, а також проблемами в будівельному секторі України, такими як зниження інвестицій, низький попит і високі витрати на матеріали. Після значних фінансових труднощів, що супроводжували галузь у попередні роки, будівельний сектор у 2018–2019 рр. продемонстрував позитивні результати, що свідчить про поступове відновлення попиту на будівельні послуги, активізацію інвестиційних проектів, зокрема в інфраструктурному будівництві. Пандемія COVID-2019 та бойові дії 2022 р. стали причинами значних фінансових втрат для багатьох будівельних підприємств. Падіння сальдо до оподаткування в ці роки, зокрема у 2022 р., відображає серйозні економічні труднощі

та руйнацію інфраструктури. Зростання позитивного фінансового результату у 2023 р. є свідченням того, що будівельний сектор частково відновлюється, особливо завдяки відбудові інфраструктури, державним програмам фінансування та залученню інвестицій. Однак для стабільного відновлення необхідно забезпечити підтримку галузі, поліпшити інвестиційний клімат і залучити додаткові ресурси для відновлення інфраструктури та житлового будівництва. На рис. 3 наведено динаміку зміни фінансового результату (сальдо) до оподаткування будівельних підприємств за їх розмірами (малі, середні та великі) протягом 2020–2023 рр.

З рис. 3 видно, що великі будівельні підприємства показали найкращі фінансові результати, підтримуючи позитивне сальдо протягом всього аналізованого періоду. Вони мали можливість адаптуватися до економічних викликів завдяки наявності більшої економічної безпеки, доступу до ресурсів, масштабуванню та гнучкості у веденні бізнесу. Проте навіть для великих підприємств фінансові результати після 2022 р. значно знизилися через воєнну агресію та економічну невизначеність.

Середні будівельні підприємства значно покращили свої фінансові результати у 2021–2023 рр., навіть показавши високий прибуток у 2021 р., що

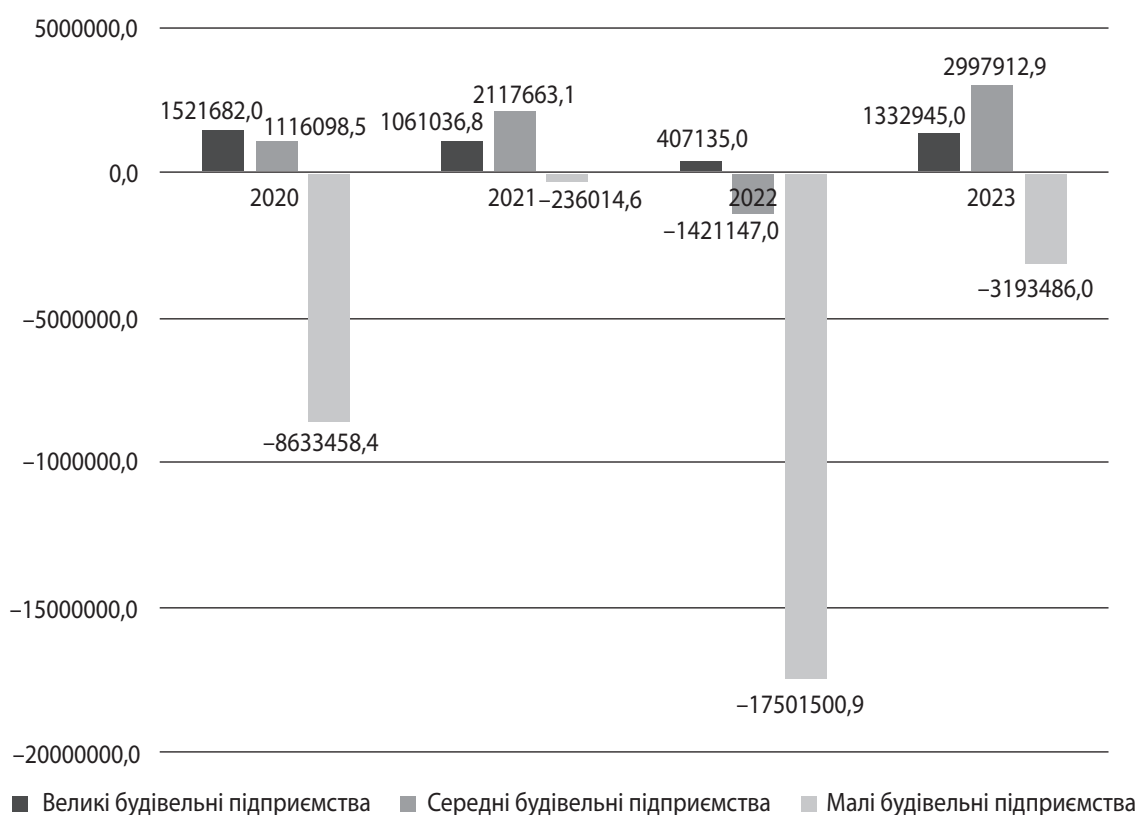

Рис. 3. Фінансовий результат (сальдо) будівельних підприємств до їх оподаткування з розподілом на великі, середні та малі, тис. грн

Джерело: сформовано автором на основі [9].

свідчить про те, що середні підприємства можуть більше адаптуватися, ніж великі будівельні підприємства, і краще впоратися з економічними труднощами в перехідні періоди.

Малі будівельні підприємства, як і раніше, зазнають найбільших фінансових труднощів. Вони не змогли показати позитивні фінансові результати в жодному з аналізованих років, і збитки залишаються значними, що може бути наслідком обмежених ресурсів для адаптації до змін, низької ліквідності, високих ризиків та труднощів у доступі до кредитів. Для малих будівельних підприємств важливо забезпечити більш цілеспрямовану підтримку, наприклад через податкові пільги, доступ до фінансування або субсидії на відновлення, що дозволить зберегти їх здатність до існування та розвитку навіть у кризових умовах.

Такі негативні фінансові результати викликані також зростанням витрат будівельних підприємств, що залежить від вартості будівельних матеріалів, палива, а також витрат на доставку та логістику через порушення ланцюгів постачань, що створює додаткові витрати для будівельних підприємств, які вони часто не можуть компенсувати через низькі доходи та ін.

У табл. 2 наведено витрати будівельних підприємств на виробництво продукції (товарів, послуг) за 2019–2023 рр. та їх питома вага за 2022–2023 рр. – на рис. 4.

Встановлено, що загалом спостерігається нестійкість витрат протягом усього аналізованого періоду, що свідчить про високий рівень невизначеності в будівельній сфері та вимагає гнучкості від підприємств щодо контролю витрат і адаптації до мінливих економічних умов.

З рис. 4 видно, що матеріальні витрати (80,9% у 2022 р. і 86,9% у 2023 р.) та витрати на оплату праці (9,8% у 2022 р. та 7,5% у 2023 р.) є основними складовими витратної частини будівельних під-

приємств, займаючи найбільшу частину витрат. Амортизація та відрахування на соціальні заходи також мають важливе значення, але вони менш волатильні, аніж матеріальні витрати.

На рис. 5 наведено динаміку зміни капітальних інвестицій будівельних підприємств, де чітко простежується падіння їх обсягів у роки війни.

Варто зазначити, що повномасштабна війна, розпочата у 2022 р., призвела до різкого скорочення капітальних інвестицій, що було спричинено зупиненням будівництва та руйнуваннями інфраструктури. Проте інвестиції у відновлення інфраструктури, зокрема для потреб оборони, допомогли утримати частину обсягів. З 2023 р. відновлення інвестицій у будівельний сектор є свідченням початку відбудови та розвитку.

Загалом, капітальні інвестиції є основою для розвитку будівельної сфери. Так, у питомій вазі обсягів капітальних інвестицій переважають саме інвестиції в матеріальні активи (рис. 6).

Таким чином, особливий інтерес представляє саме аналіз будівельних підприємств у період воєнних дій на території України, що негативно вплинуло на їх діяльність і розвиток в умовах невизначеності та небезпеки. Воєнні дії часто призводять до значного руйнування інфраструктури, такої як дороги, мости, аеропорти та інші важливі об'єкти для будівельної галузі, що ставить будівельні підприємства перед необхідністю відновлення цих об'єктів та потребує значних фінансових і трудових ресурсів. Ретельна підготовка до відновлення інфраструктури може значно спростити відновлення їх економічної діяльності в умовах війни. Зазвичай війна часто супроводжується економічними змінами та змінами на ринку, що може призвести до зростання вартості будівельних матеріалів і обмеженого доступу до ресурсів, що створює додаткову нестійкість і підвищує ризики для підприємств будівельної сфери [8; 10].

Таблиця 2

Витрати на виробництво продукції (товарів, послуг) будівельних підприємств у 2019–2023 рр., тис. грн

Рік	Матеріальні витрати та витрати на оплату послуг, використаних у виробництві	Амортизація	Витрати на оплату праці	Відрахування на соціальні заходи	Інші витрати
2019	257115568,0	6487078,2	25596218,4	5686031,6	5018603,1
2020	315727731,2	10606034,8	27559923,4	6089693,0	5357309,1
2021	295627601,9	10807625,8	32754824,0	7643616,8	6417704,0
2022	168492650,5	10738723,8	20489809,0	4685330,6	3753256,2
2023	259592182,0	12019691,0	22466016,3	5066453,5	1240597,9

Джерело: складено автором на основі [9].

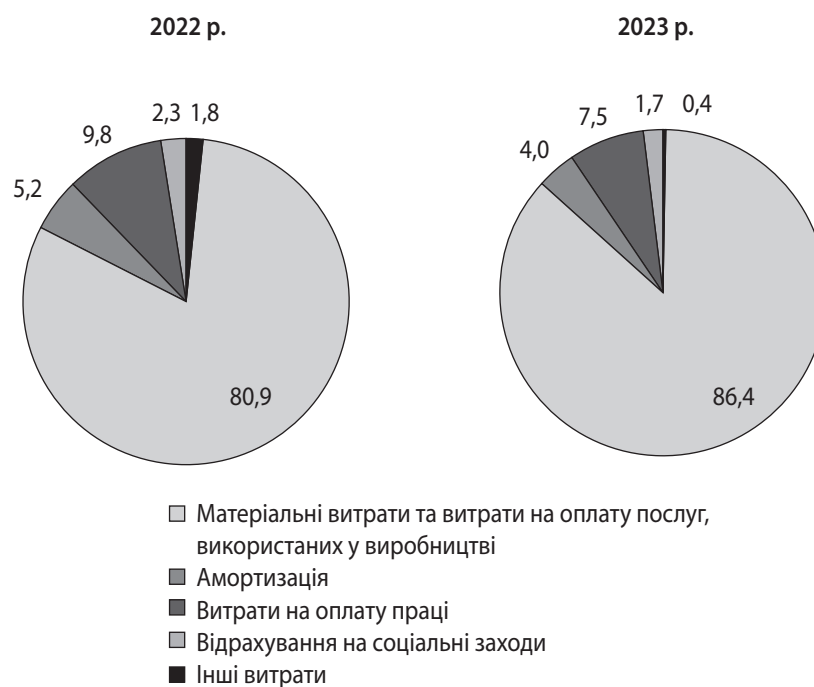

Рис. 4. Витрати на виробництво продукції (товарів, послуг) будівельних підприємств у 2022–2023 рр., %
 Джерело: сформовано автором на основі [9].

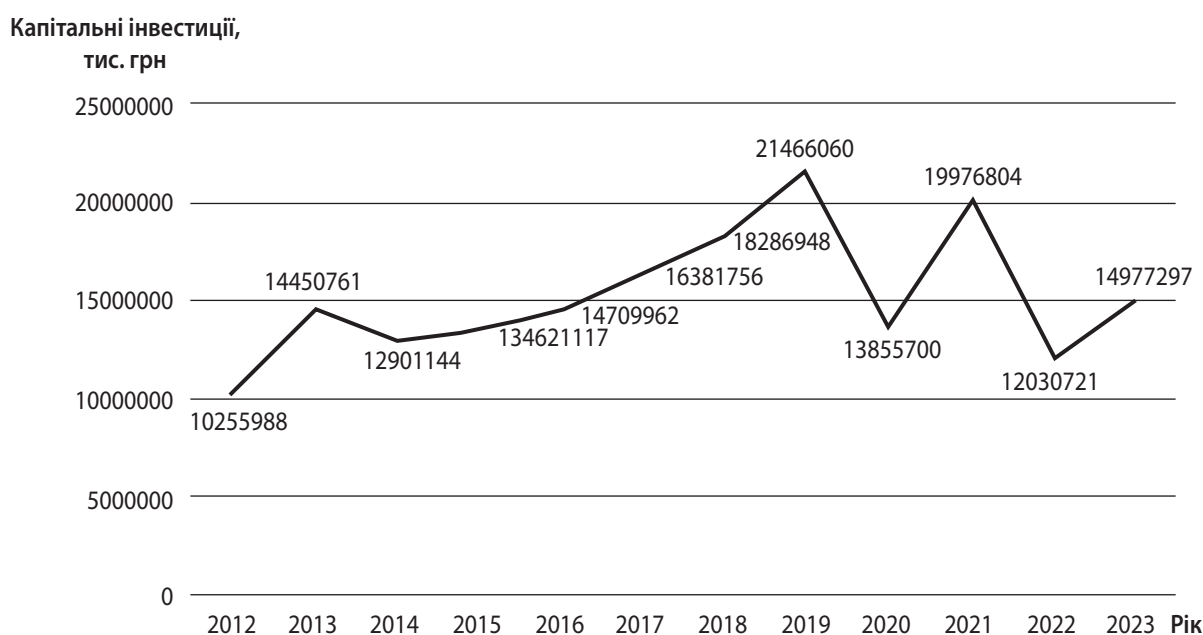

Рис. 5. Капітальні інвестиції будівельних підприємств, тис. грн

Джерело: сформовано автором на основі [9].

Зростання ризиків для безпеки працівників на будівельних майданчиках також є важливим аспектом. Загрози безпеці включають не лише прямі наслідки воєнних дій, але й непередбачувані ситуації, такі як евакуація, обмеження доступу до певних територій чи втручання збройних сил. Забезпечення економічної безпеки стає пріоритетним завданням і вимагає розробки ефективних планів.

Тісна співпраця з державними, регіональними та місцевими органами влади, а також збройними силами є критично важливою для забезпечення економічної безпеки будівельних підприємств. Тому керівництву підприємства варто розробляти

Тісна співпраця з державними, регіональними та місцевими органами влади, а також збройними силами є критично важливою для забезпечення економічної безпеки будівельних підприємств. Тому керівництву підприємства варто розробляти

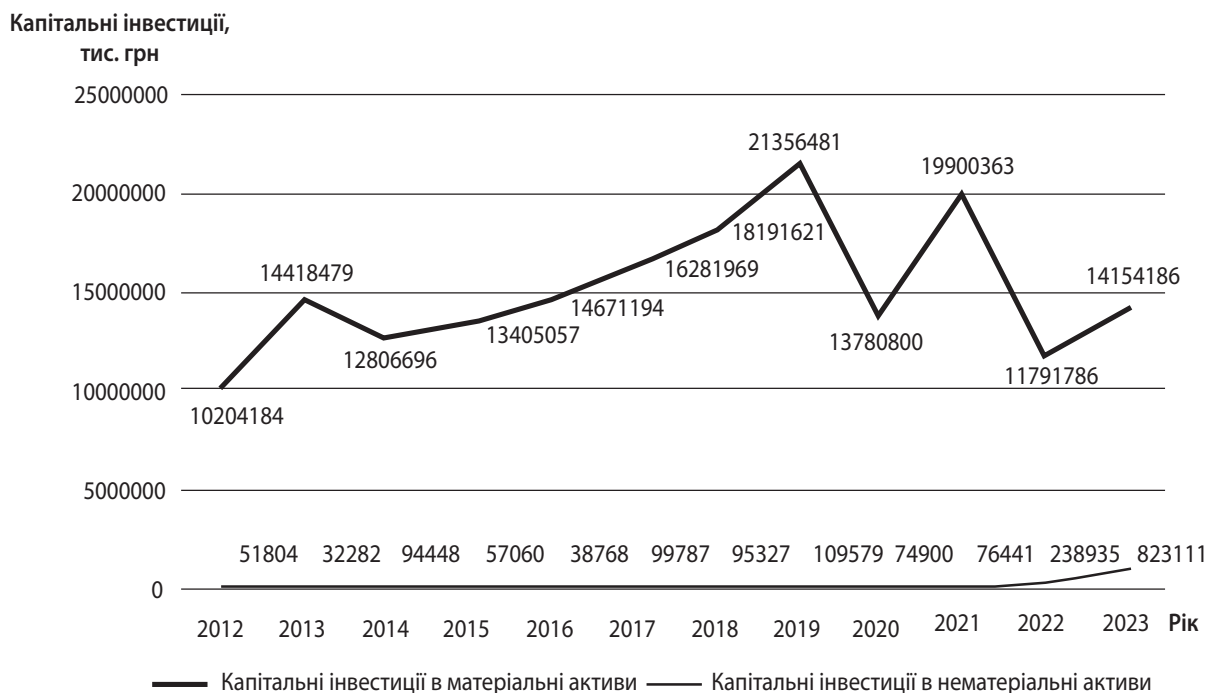

Рис. 6. Капітальні інвестиції в матеріальні та нематеріальні активи будівельних підприємств, тис. грн
Джерело: сформовано автором на основі [9].

ефективні механізми взаємодії, обміну інформацією та координації дій з метою мінімізації ризиків і швидкого реагування на проблеми. Також необхідно мати плани кризового управління, які стануть основою для забезпечення економічної безпеки будівельних підприємств в умовах війни. Такі плани повинні включати стратегії відновлення, управління ризиками та варіанти виходу з кризових ситуацій.

ВИСНОВКИ

У результаті проведеного дослідження зроблено висновок, що забезпечення економічної безпеки будівельних підприємств під час воєнного стану потребує комплексного підходу та детального стратегічного планування. Основними елементами цього є створення резервів ресурсів, розробка планів евакуації та заходів для захисту працівників, встановлення співпраці з державними органами та збройними силами, а також розробка планів для ефективного кризового управління. Лише завдяки реалізації цих заходів підприємства зможуть працювати стабільно та сприяти відновленню національної економіки, навіть за умов складних і непередбачуваних ситуацій.

Перспективою подальших досліджень має бути формування ефективного організаційного механізму управління економічною безпекою будівельних підприємств. ■

БІБЛІОГРАФІЯ

1. Андрієнко В. М. Сучасні підходи до формування системи економічної безпеки вітчизняних будівельних підприємств. *Вчені записки університету «КРОК». Серія «Економіка»*. 2014. Вип. 37. С. 119–126. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Vzuk_2014_37_19
2. Богдан Н. М. Теоретичні аспекти забезпечення економічної безпеки підприємств будівельного комплексу в процесі взаємодії із зовнішнім середовищем. *Ефективна економіка*. 2012. № 10. URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=1434>
3. Дмитренко В. І. Методичний підхід до оцінювання стану системи економічної безпеки будівельних підприємств під впливом державного регулювання. *Вісник Черкаського університету. Серія «Економічні науки»*. 2015. № 33. С. 37–42. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/VchuE_2015_33_8
4. Дяченко К. С. Система економічної безпеки діяльності будівельних підприємств у розрізі її функціональних складових. *Проблеми і перспективи розвитку підприємництва*. 2019. № 1. С. 45–59. DOI: <http://doi.org/10.30977/PPB.2226-8820.2019.22.0.45>
5. Kondratenko N. O., Kovalenko L. B., Novikov D. A., Gnatenko M. K. Methodical Approach to Assessing the Level of Construction Company Financial Security. *Financial and credit activity: problems of theory and practice*. 2019. № 29. С. 287–295. DOI: <https://doi.org/10.18371/fcaptr.v2i29.171902>
6. Корбут С., Матюх С. Теоретичні основи економічної безпеки та її особливості у будівельній галузі.

- Development Service Industry Management*. 2024. № 1. С. 102–106.
DOI: [https://doi.org/10.31891/dsim-2024-5\(14\)](https://doi.org/10.31891/dsim-2024-5(14))
7. Пархоменко Н. О. Особливості управління економічною безпекою будівельного підприємства. *Ефективна економіка*. 2020. № 5.
DOI: 10.32702/2307-2105-2020.5.61
 8. Феник В., Денека В., Садовяк М., Секретар І. Економічна безпека підприємств будівельної галузі в умовах воєнного стану. *Академічні візії*. 2024. Вип. 29. С. 11–16.
DOI: <https://doi.org/10.5281/zenodo.10695549>
 9. Державна служба статистики України. URL: <https://www.ukrstat.gov.ua>
 10. Паламарчук О. М., Петришина С. В. Будівельна галузь України: стан та прогнози. *Економіка та суспільство*. 2023. Вип. 51.
DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2023-51-45>
- REFERENCES**
- Andriienko, V. M. "Suchasni pidkhody do formuvannia systemy ekonomichnoi bezpeky vitchyznianskykh budivelnnykh pidpriemstv" [Modern Approaches to the Formation of the System of Economic Security of Domestic Construction Enterprises]. *Vcheni zapysky universytetu «KROK». Seriya «Ekonomika»*, iss. 37 (2014): 119-126. http://nbuv.gov.ua/UJRN/Vzuk_2014_37_19
- Bohdan, N. M. "Teoretychni aspekty zabezpechennia ekonomichnoi bezpeky pidpriemstv budivelnnoho kompleksu v protsesi vzaiemodii iz zovnishnim seredovyshchem" [Theoretical Aspects of Ensuring the Economic Security of Enterprises of the Construction Complex in the Process of Interaction with the External Environment]. *Efektivna ekonomika*, no. 10 (2012). <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=1434>
- Derzhavna sluzhba statystyky Ukrainy. <https://www.ukrstat.gov.ua>
- Diachenko, K. S. "Systema ekonomichnoi bezpeky diialnosti budivelnnykh pidpriemstv u rozrizi yii funktsionalnykh skladovykh" [The System of Economic Security of Construction Enterprises in Terms of Its Functional Components]. *Problemy i perspektyvy rozvytku pidpriemnytstva*, no. 1 (2019): 45-59.
DOI: <http://doi.org/10.30977/PPB.2226-8820.2019.22.0.45>
- Dmytrenko, V. I. "Metodychnyi pidkhid do otsiniuvannia stanu systemy ekonomichnoi bezpeky budivelnnykh pidpriemstv pid vplyvom derzhavnoho rehulivannia" [Methodical Approach to Evaluation of the State of Economic Security System of Construction Enterprises under the Influence of the State Regulation]. *Visnyk Cherkaskoho universytetu. Seriya «Ekonomichni nauky»*, no. 33 (2015): 37-42. http://nbuv.gov.ua/UJRN/VchuE_2015_33_8
- Fenyk, V. et al. "Ekonomichna bezpeka pidpriemstv budivelnnoi haluzi v umovakh voiennoho stanu" [Economic Security of Construction Industry Enterprises Under Martial Law]. *Akademichni vizii*, no. 29 (2024): 11-16.
DOI: <https://doi.org/10.5281/zenodo.10695549>
- Kondratenko, N. O. et al. "Methodical Approach to Assessing the Level of Construction Company Financial Security". *Financial and credit activity: problems of theory and practice*, no. 29 (2019): 287-295.
DOI: <https://doi.org/10.18371/fcaptp.v2i29.171902>
- Korbut, S., and Matiukh, S. "Teoretychni osnovy ekonomichnoi bezpeky ta yii osoblyvosti u budivelnii haluzi" [Theoretical Foundations of Economic Security and its Features in the Construction Industry]. *Development Service Industry Management*, no. 1 (2024): 102-106.
DOI: [https://doi.org/10.31891/dsim-2024-5\(14\)](https://doi.org/10.31891/dsim-2024-5(14))
- Palamarchuk, O. M., and Petryshyna, S. V. "Budivelnna haluz Ukrainy: stan ta prohnozy" [Construction Industry of Ukraine: State and Forecasts]. *Ekonomika ta suspilstvo*, no. 51 (2023).
DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2023-51-45>
- Parkhomenko, N. O. "Osoblyvosti upravlinnia ekonomichnoiu bezpekoiu budivelnnoho pidpriemstva" [Features of Economic Security Management of Construction Company]. *Efektivna ekonomika*, no. 5 (2020).
DOI: 10.32702/2307-2105-2020.5.61

Науковий керівник – Боровик М. В.,
доктор економічних наук, професор,
професор кафедри менеджменту і публічного адміністрування
Харківського національного університету
міського господарства імені О. М. Бекетова